

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman toteutusta ja seuranta edistävä työryhmä 2017–2021
(YM039:00/2016)

KOKOUSPÖYTÄKIRJA
15.11.2021

TYÖRYHMÄN KOKOUS 6/2021 (kokous #29)

Aika: Torstai 14.10.2021, klo 13.00–15.00
Paikka: Teams-kokous
Läsnä: Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö VPJ
 Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö
 Kristiina Niikkonen, ympäristöministeriö
 Penina Blankett, ympäristöministeriö (saapui klo14)
 Lotta Manninen, ympäristöministeriö
 Sami Heikkilä, puolustusministeriö
 Terhi Svanström, puolustusvoimat
 Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö, budjettiosasto
 Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
 Tuula Kurikka, Metsähallitus Luontopalvelut
 Tiina Vuoristo, Metsäteollisuus ry
 Liisa Pietola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 Hanna Pohjonen, Opetushallitus
 Tommi Maasilta, Kuntaliitto
 Raimo Pakarinen, Helsingin kaupunki
 Jaana Lehtimäki, Suomen Akatemia
 Kari Lahti, Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS
 Tiina M. Nieminen, LUKE, Helsinki
 Eeva Furman, SYKE, Poliittikkakeskus
 Ari-Pekka Auvinen, SYKE, Biodiversiteettikeskus, asiantuntijasihteeri
 Päivi Sirkkiä, SYKE (äitiysloma)
 Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto
 Olli Turunen, Suomen luonnonsuojeluliitto
 Emma Sairanen, Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi
 Marja Pylvänäinen, SYKE, Biodiversiteettikeskus, sihteeri

Matti Nieminen, ympäristöministeriö, vierailija
 Sanna-Riikka Saarela, SYKE, vierailija
 Heidi Lehtiniemi, SYKE, vierailija
 Kirsi-Marja Lonkila, ympäristöministeriö, vierailija
 Juuli Närhi, SYKE, vierailija

1. Kokouksen avaus

Työryhmän varapuheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen kello 13.04 ja toivotti työryhmän jäsenet ja asiantuntijat tervetulleiksi.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja (kokous #28, 1.9.2021) hyväksyttiin muutoksitta.

3. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi, lisättynä kohdan 6 ensimmäiseksi asiaksi 'Korkean tason kokouksen kuulumiset ja linjaukset – ympäristöneuvos Marina von Weissenberg YM'. Muissa asioissa otetaan esille, jos jotain muita asioita nousee esiin kokouksen kuluessa.

4. Ajankohtaiset asiat

Kokouksen puheenjohtaja kertoi YM:n ajankohtaisia asioita.

- CBD:n osapuolikokous pidetään kaksiosaisena, kokouksen 1 osa alkoi maanantaina. Aiheesta lisää kohdassa 6.
- Hallitus on hyväksynyt RauLaKo lain, laki rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja ennaltaehkäisystä. Lakiesitys on valiokäsittelyssä. <https://ym.fi/laki-rauhoitettujen-lajien-aiheuttamien-vahinkojen-korvaamisesta>
- Arvio EU:n biodiversiteettistrategian 2030 vaikutuksista Suomessa (SYKE ja Luke) on nyt julkaissuna. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/547941>
- Helmi-ohjelmassa on valmistunut esitteitä, jotka löytyvät verkosta Helmin pääsivuilta suomeksi, inarinsaameksi ja pohjoissaameksi <https://ym.fi/helmi>
- Valtioneuvoston istunnossa esitys asetukseksi luonnonhoitotöiden tekemiseksi, joihin voi saada erityisrahoitusta. Asetus tulee voimaan ensi viikolla, jos se hyväksytään tänään. Ensimmäinen rahoitushaku aukeaa 22.10. [Sihteerin lisäys: YM tiedote 14.10. kello 13:28. Helmi-ohjelman konkreettisia luonnonhoitotöitä voidaan toteuttaa aiempaa laajemmin, sillä valtioneuvosto on hyväksynyt asetuksen elinympäristöjen kunnostus-, hoito- ja ennallistamishankkeisiin myönnettävästä erityisavustuksesta. Erityisavustusta voidaan myöntää kuntien, yhdistysten, säätiöiden ja vesiosuuskuntien elinympäristöjen tilaa parantaville hankkeille. Asetus on valtioneuvostolain mukainen ja tulee voimaan 21.10. Ensimmäinen hakukierros aukeaa tästä seuraavana päivänä, eli 22.10. <https://ym.fi/-/erityisavustuskunnille-ja-jarjestoille-luonnonhoitotoiden-toteuttamiseksi>]
- Luontotyypin Punaisen kirjan verkkopalvelu on avattu <https://luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/> kertoi sihteerin.

5. Luonnon virkistyskäytön strategia – erityisasiantuntija Matti Nieminen ympäristöministeriö

Matti Nieminen YM esitteli Luonnon virkistyskäytön strategiaa 2030. (Esitys jaettu)

Valtioneuvoston periaatepäätös annetaan vuoden lopulla.

Ympäristöministeriö käynnisti strategiatyön, koordinoi työtä, antaa viestintätukea ja toimeenpanee. Ohjausryhmä, jota vetää ylijohtaja Tarja Haaranen seuraa hankkeen etenemistä ja linjauksia. Strategiaa valmistelee ministeriövetoinen työryhmä. Yhteistyöverkostossa kansalaiset. Pidetty työpajoja sekä webinaari, kun strategia oli lähdössä lausunnonle. Lausuntoaika jatkuu 22.10. asti.

Strategian tavoitteena on saattaa luonnon virkistyskäytön hyödyt laajasti suomalaisten tietoon ja käyttöön, kansanterveys ja kansantalouden huomioiden. Ulkoilu on säilyttänyt korkean tasonsa suomalaisten arjessa. Virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi tehtiin Lukessa.

Teetettiin Ota kantaa -kansalaiskysely, johon saatiin 8 074 vastausta. Vastauksissa korostuu kaupunkien ja taajamien lähimetsien tärkeys sekä valtion luonnonsuojelualueet ja kansallispuistot. Avoimen palautteen mukaan metsät, alueiden säilyttäminen, luonnonsuojelu ja saavutettavuus ovat tärkeimpiä virkistyskäytön edistämiseksi Suomessa. Suomalaisten lähivirkistyskerrat ovat lisääntyneet.

Strategia esittää virkistäytymistarjontaa valtionmaiden maa- ja vesialueilla. Kuntien tilanne tunnetaan heikommin, kuin valtionmaiden. Jyväskylän yliopiston LIPAS-tietokantaan on koottu tietoja kuntien virkistyspaikoista ja -alueista. <https://www.lipas.fi/etusivu>. Lipasta hyödyntävät yritykset, yksityiset, yhteisöt, kunnat, tutkijat ja tutkimuslaitokset.

Kansallisessa bd-strategiassa 2013–2020 on tunnustettu luontomatkojen ja luonnon virkistyskäytön kehityshaasteita. Virkistyskäytöllä voidaan edistää lajien ja luontotyypin arvostusta ja luontoyhteyden elpymistä.

Luonnon virkistyskäytön ja biodiversiteetin suhde: kestäväällä luonnon virkistyskäytöllä voidaan pienentää luonnonvarojen kulutusta ja opettaa ymmärtämään luontoa. Toisaalta virkistyskäytöllä voi olla vaikutuksia mm. luonnon kulumiseen.

Virkistyskäytön strategialla on missio ja visio ja 5 strategista tavoitetta, joista biodiversiteettiin liittyy 'luonnon kestävyuden vaaliminen'. Strategian toimintalinjauksia ovat luonnossa liikkumisen ohjeistus (JMO:t), saavutettavuus, digitaalisuus, palvelut, yhteistyö ja verkostot, tieto ja tutkimus, lainsäädäntö, opetus- ja nuorisotoiminta sekä osaaminen. (kts. esitys)

Perusteilla koordinaatioelin seuraamaan strategian toteutusta, tekemään väliarviointi ja päivittämään strategiaa. Strategiassa ei määritellä resurssoinnin euromääriä.

6. Biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman valmistelu

- **Korkean tason kokouksen kuulumiset ja linjaukset** – ympäristöneuvos Marina von Weissenberg YM

CBD:n kaksiosainen Kiinan Kunmingin osapuolikokous on yksi merkittävimmistä CBD-kokouksista. Siellä päätetään post-2020 global biodiversity framework-kehuksesta.

Kokouksen ensimmäinen osio alkoi maanantaina ja päättyi perjantaina. Isännöisyys siirtyi Egyptiltä Kiinalle. Osallistujia yhteensä noin 6 000 henkeä, joista 1 500 paikan päällä. Suomen Pekingin suurlähetystöstä oli 2 henkeä fyysisesti paikalla. Korkean tason osuudessa näkyi, kuinka paljon Kiina on tehnyt taustalla töitä kokouksen eteen. Kiinan presidentti piti puheen. Myös mm. presidentti Putin piti puheen. YK:n pääsihteeri sanoi, että pakko tehdä rauhansopimus luonnon kanssa. Pyöreän pöydän kokouksessa Ministeri Mikkonen piti puheen. Puheet ovat kuunneltavissa verkossa.

Kokouksessa hyväksyttiin julistus 'Kunming Declaration', johon oli saatu EU:n kommentit läpi. Ihmisoikeuskysymykset olivat esillä. Julistus antaa uskoa ja on poliittisesti merkittävä. Julistuksessa on 17 sitoumusta. Kaikki seisovat julkilausuman takana. Suurimmat uhkat luonnon monimuotoisuudelle ovat maatalous globaalissa mittakaavassa sekä väestönkasvu.

Rahoituslupauksia tuli, mm. EU kaksinkertaistaa bd-rahoituksen, Ranska käyttää päästökaupasta tulevia rahoja 30 % luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja kestäväan kehitykseen. Britannialta iso osa ilmatorarahoituksesta biodiversiteetille. Japanilta luvassa 17 miljoonaa USD lisää rahoitusta. Kiina perusti Kunmingin rahaston.

YM:ssä huomenna 15.10. lehdistötilaisuus aiheesta. Julkilausuma käännetään suomeksi.

- **Kansallisen biodiversiteettistrategian vaikuttavuustavoitekokonaisuuden esittely** – alatyöryhmien sihteerit ja puheenjohtajat (Esitys on jaettu)

Ari-Pekka aloitti tilannepäivityksellä (Olli Ojala estynyt). Nyt vain keskustelua, ei päätettäviä asioita.

Kaksi keskeistä asiaa keskusteluun:

1. Mikä asetetaan Suomen strategian kunnianhimon tasoksi (tavoitetasoksi); tämä liittyy myös EU:n ja tulevaan CBD:n tavoitetasoon.
2. Aikapiste voi siirtyä vuodesta 2030 vuoteen 2035, koska korona on viivästyttänyt CBD:n työtä.

Ensi vuoden syksynä voisi olla kansallinen strategia ja toimintaohjelma valmiina. Tavoitteena joko netto-neutraali tai nettopositiivinen kehitys strategiakaudesta. Vertailukohtana vuoden 2020-taso.

Alatyöryhmät päässeet keskimäärin jo aika pitkälle vaikuttavuus- ja vaikutustavoitteissa, on päästy myös jo konkreettisiin toimenpiteisiin. CBD- ja EU-tavoitteet integroidaan kansalliseen strategiaan.

* Ari-Pekka esitteli alatyöryhmän **Lajit ja luontotyypit** työtä. (kts. esitys)

6 monimuotoisuuden ulottuvuutta, jotka ovat uhanalaisuus, lajit, elinympäristöt, suojelu ja ennallistaminen sekä geneettinen monimuotoisuus. Tavoitteet kytetään mittareiden ja seurantaan. Baseline on vuosi 2020, tavoitteet asetetaan vuoteen 2035 mennessä ja niihin liitetään mittarit. Esimerkkinä esiteltiin suot. (kts. esitys, jaettu)

* Heidi Lehtiniemi esitteli **Instituutiot ja ohjaus** -alatyöryhmän työtä, jolla on 3 vaikuttavuustavoitetta: Lainsäädäntö ja strateginen ohjaus, Toimeenpano, Mittaaminen ja arviointi. Tavoite 1 on käsitelty alatyöryhmässä. Tavoitetta 2 käsittelevät perjantaina. Tavoite 3 ei vielä käsitelty.

* Kirsi-Marja Lonkila esitteli **Asenteet, kulttuuri ja tietopohja** -alatyöryhmän työtä, jolla on 4 tavoitetta, jotka on jo viimeistelty, näistä on yhteisymmärrys. On myös jo käsitelty mitä näiden alle tulee.

* Kristiina Niikkonen esitteli **Luonnon huomioiva talous** -alatyöryhmän työtä, jolla on 3 vaikuttavuustavoitetta, joiden muotoilussa on edistytty. Näihin vaikuttavuustavoitteisiin voidaan palata vielä myöhemmin. Riittämätön rahoitus on syy, ettei aiempia tavoitteita olla saavutettu. Suomen bd-Jalanjälki on suurempi kuin keskimääräinen. Vertaillaan tavoitteita eri alatyöryhmien kesken.

* Ari-Pekka kävi läpi loput kolme alatyöryhmää.

Kv-bd-asiat: alatyöryhmän työ on vielä alussa. Tavoitteissa on integroitavaa muiden alatyöryhmien tavoitteiden kanssa.

Viestintäasiat: tavoitteet menevät muiden alatyöryhmien alle.

Saamelaisasiat 8(j): näihin palataan viikon päästä, ehkä tulee yksi oma tavoite.

MTK:n huomio strategiatyöhön: *Kansalliseen bd-strategiaan on kirjattava maanonomistajien osallistava ja vuorovaikutteinen asema, jotta perustuslaillisen omaisuudensuojan ja ympäristövastuun tasapaino tulisi otetuksi huomioon.*

Lopuksi Ari-Pekka esitti kaksi kysymystä:

1. Onko vaikuttavuustavoiteluonnosten muodostama kokonaisuus riittävän aukoton siten, että sen pohjalta voidaan laatia toimenpiteet, joilla luontokato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä?
2. Onko vaikuttavuustavoiteluonnosten tavoitetaso kokonaisuudessaan riittävä, että sen pohjalta voidaan laatia toimenpiteet, joilla luontokato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä?

Kysymyksiin ei ehditty saada vastauksia tässä kokouksessa.

Keskustelu jätettiin kesken aikataulun puutteen vuoksi ja siirryttiin aiheeseen SOVA-työ.

• **Kansallisen biodiversiteettistrategian SOVA-työ** – ryhmäpäällikkö Sanna-Riikka Saarela SYKE

SOVA-työn tarkoituksen on tukea kansallisen strategian ja toimintaohjelman valmistelua tuottamalla ja kokoamalla tietopohjaa, arvioimalla ennakoita vaikutuksia sekä tuottamalla väli- ja lopputuloksia. Keskeisiä kysymyksiä ovat strategian ja toimintaohjelman vaikuttavuus, kestävyysmurroksen tarkastelu sekä miten vaikutuksia tullaan seuraamaan. (Esitys on jaettu)

Biodiversiteettitavoitteiden saavuttamisen edellytyksenä on ekologinen siirtymä, joka vaatii järjestelmätason muutoksia ja vaikuttamista kestävyysshaasteisiin ja perinteiseen luonnonsuojelupolitiikkaan. Biodiversiteettitavoitteet ja ekologinen siirtymä konkretisoidaan vaikuttavuus- ja vaikutustavoitteiksi. Erilaisia ohjauskeinoja on otettava käyttöön, kuten sääntely, soft law, taloudelliset ohjauskeinot, sopimusperusteiset ratkaisut sekä vapaaehtoiset keinot. Eri toimenpidetyypeillä on erilainen vaikuttavuus, vaikutusketjut, vaikutuksen kohde sekä vaikutukset. Ne täytyy ottaa huomioon kohti yhteiskunnallisesti hyväksyttyä biodiversiteettipolitiikkaa.

SOVA-työssä tarkastellaan erilaisia vaikutuksia; myönteisiä, haitallisia, välittömiä ja välillisiä, kumuloituvia, Suomen sisäisiä sekä ulkoisia, laaja-alaisesti ympäristöön kohdistuvia. Helpommin tunnistettavia ja arvioitavia ovat lajeihin ja luontotyyppeihin kohdistuvat vaikutukset, toisin kuin juurisyihin vaikuttavat. Toimenpiteiden mahdollisia vaikutuksia on pohdittava ihmisten elinoloihin, talouteen, luonnonvaroihin, kansakuntaan, viranomaistoimintaan, ympäristöön, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen jne.

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraavat kokoukset

Loppuvuoden sovitut kokousajat:

torstai 11.11. kello 14–16

torstai 16.12. kello 13–15.

10. Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja Mikko Kuusinen ehdotti seuraavan kokouksen kulkuun, että strategiastyöstä olisi lyhyempi esittely, jolloin aikaa jäisi enemmän keskustelulle. Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 15.03.

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö

Sihteeri Marja Pylvänäinen, Suomen ympäristökeskus SYKE

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.